

"Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri və Azərbaycan Respublikası arasında mülki və ticarət işləri üzrə hüquqi və məhkəmə yardımı haqqında" Müqavilənin təsdiq edilməsi barədə

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

1. I. "Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri və Azərbaycan Respublikası arasında mülki və ticarət işləri üzrə hüquqi və məhkəmə yardımını haqqında" 2006-cı il noyabrın 20-də Abu-Dabi şəhərində imzalanmış Müqavilə **təsdiq edilsin**.

1. II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Bakı şəhəri, 10 aprel 2007-ci il
293-IIIQ

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Azərbaycan Respublikası və Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri arasında mülki və ticarət işləri üzrə hüquqi və məhkəmə yardımını haqqında

MÜQAVİLƏ

Bundan sonra "Tərəflər" adlandırılacaq Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri və Azərbaycan Respublikası, iki ölkə arasında suverenlik və qarşılıqlı maraq, qarşılıqlı hörmət əsasında dostluq əlaqələrini möhkəmləndirmək arzusunda olaraq və ədliyyə və hüquqi sahələrdə faydalı yardımını təşviq edərək, mülki və ticarət işləri üzrə hüquqi yardımın ən geniş tədbirlərini asanlaşdırmaq ehtiyacını dərk edərək, aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1

1. 1. Tərəflərin birinin vətəndaşları digər Tərəfin ərazisində həmin Tərəfin vətəndaşları kimi eyni hüquqi müdafiədən istifadə edirlər və digər Tərəfin ədliyyə orqanlarına həmin Tərəfin öz vətəndaşları kimi eyni şərtlərlə müraciət etmək hüququna malikdirlər.

2. 2. Bu maddənin əvvəlki bəndinin müddəaları hər iki Tərəfin ərazisində yerləşən və onların milli qanunvericiliklərinə müvafiq olaraq təsis edilən hüquqi şəxslərə də şamil olunur.

Maddə 2

Bir Tərəfin vətəndaşları digər Tərəfin ərazisində sonuncunun qanun və prosedurlarına uyğun olaraq həmin Tərəfin öz vətəndaşları kimi eyni şərtlərlə və həcmdə məhkəmə icraatı ilə bağlı xərclərini azaltmaq və ya onlardan azad olunmaq hüququna malikdirlər.

Maddə 3

Tərəflər bu Müqavilənin icrası ilə bağlı öz ölkələrində qüvvədə olan qanunlar və məhkəmə təcrübəsi barədə məlumat mübadiləsini həyata keçirə bilərlər.

Maddə 4

1. 1. Tərəflər bu Müqaviləyə müvafiq olaraq öz milli qanunvericiliklərinə əsasən mülki və ticarət işləri üzrə bir-birilərinə ən geniş şəkildə qarşılıqlı hüquqi yardım göstərirlər.

1. 2. Bu Müqaviləyə əsasən hüquqi yardım aşağıdakı sahələrə tətbiq olunur:

- a. məhkəmə çağırışları və digər məhkəmə sənədlərinin təqdim edilməsi;
- b. yazılı vəsatət və ya tapşırıq vasitəsilə dəlillərin götürülməsi;
- c. qərar və bərişiq sazişlərinin tanınması və icrası.

Maddə 5

1. Hər bir Tərəfin mərkəzi orqanı bu Müqaviləyə müvafiq olaraq sorğuları göndərir və qəbul edir:

Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri tərəfindən mərkəzi orqan Ədliyyə Nazirliyidir.

Azərbaycan Respublikası tərəfindən mərkəzi orqan Ədliyyə Nazirliyidir.

2. Bu Müqavilənin məqsədləri üçün mərkəzi orqanlar bir-biriləri ilə diplomatik kanallar vasitəsilə əlaqə saxlayırlar.

Maddə 6

1. 1. Əgər digər hal nəzərdə tutulmayıbsa, hüquqi yardım ilə bağlı bütün rəsmi sənədlər məhkəmə və ya digər səlahiyyətli orqan tərəfindən möhürlənir və hüquqi yardım haqqında sorğu sorğu edən Tərəfin mərkəzi orqanı tərəfindən təsdiq olunur.

2. 2. Bütün sorğular və aidiyyəti sənədlər sorğu edilən Tərəfin rəsmi dilində və ya ingilis dilində olan tərcümə ilə müşayiət olunur.

3. 3. Əgər sorğu edilən Tərəf hesab edirsə ki, sorğu edən Tərəfin təqdim etdiyi məlumat sorğunu bu Müqaviləyə uyğun olaraq icra etmək üçün kifayət etmir, onda o, sorğu edən Tərəfdən əlavə məlumat tələb edə bilər.

Maddə 7

1. 1. Məhkəmə çağırışları və digər məhkəmə sənədlərinin təqdim olunması sorğu edilən Tərəfin qanunvericiliyində nəzərdə tutulan prosedurlara uyğun olaraq həyata keçirilir.

2. 2. Bu Müqaviləyə müvafiq olaraq təqdim olunan məhkəmə çağırışları və digər məhkəmə sənədləri sorğu edən Tərəfin ərazisində təqdim olunmuş kimi hesab olunur.

3. 3. Bu Müqavilənin 5-ci maddəsi hər hansı məcburi tədbirlər tətbiq edilmədən bir Tərəfin ərazisində yaşayan digər Tərəfin vətəndaşlarına məhkəmə çağırışlarının və digər məhkəmə sənədlərinin onun diplomatik və ya konsulluq nümayəndələri vasitəsilə Tərəflərin təqdimetməni həyata keçirmək hüququna mane olmur. Belə hallarda icra hərəkətləri təqdimetmənin həyata keçirildiyi Tərəf üçün heç bir məsuliyyət yaratmır.

Maddə 8

Məhkəmə çağırışları və digər məhkəmə sənədlərinin təqdim edilməsi haqqında sorğuda ünvan sahibinin adı, vəzifəsi, yaşadığı və ya işlədiyi yer haqqında bütün məlumatlar, həmçinin həmin şəxsə təqdim olunmalı sənədlərin və materialların siyahısı göstərilir. Əgər təqdimetmənin hər hansı bir xüsusi qaydada həyata keçirilməsi arzu olunarsa, bu barədə sorğuda qeyd olunmalıdır.

Maddə 9

1. 1. Əgər sorğu edilən Tərəf sorğunun icrasının onun suverenliyinə, təhlükəsizliyinə və ya ictimai asayişinə xələl gətirə biləcəyini hesab etmirsə, bu Müqavilənin müddəalarına uyğun olan məhkəmə çağırışları və digər məhkəmə sənədlərinin təqdim edilməsi haqqında sorğunun icrasından imtina edilə bilməz.

2. 2. Sorğuda işin mahiyyətini kifayət qədər təsdiq edən hüquqi əsasların göstərilmədiyi səbəbindən təqdimetmədən imtina edilə bilməz.

3. Hər bir halda təqdimetmə həyata keçirilmədiyi təqdirdə sorğu edilən Tərəf bunun səbəbləri barədə sorğu edən Tərəfi məlumatlandırır.

Maddə 10

1. 1. Sorğu edilən Tərəfin səlahiyyətli orqanı həmin sənədləri və materialları qüvvədə olan öz qanunvericiliyi və qaydalarına uyğun olaraq təqdim edir. Belə təqdimetmənin həyata keçirilməsi üçün heç bir ödəniş və xərclər tutula bilməz.

2. 2. Təqdimetmə sorğu edən Tərəfin göstərdiyi xüsusi qayda və şəkildə həyata keçirilə bilər, o şərtlə ki, bu, sorğu edilən Tərəfin qanunvericiliyinə zidd olmasın və belə xüsusi təqdimetmə qaydası əlavə xərclərin ödənilməsinə səbəb olmasın.

Maddə 11

1. 1. Sorğu edilən Tərəfin səlahiyyətli orqanının vəzifəsi məhkəmə sənədlərini və materialları ünvan sahibinə təqdim etməklə bitir.

2. 2. Təqdimetmə ünvan sahibinin imzası və ünvan sahibinin adını, təqdimetmənin tarixi və qaydasını və əgər təqdimetmənin həyata keçirilməsi mümkün olmamışsa, bunun səbəblərini əks etdirən səlahiyyətli orqan tərəfindən verilən rəsmi sənəd ilə təsdiq olunur.

3. 3. Təqdimetməni təsdiq edən rəsmi sənəddə əks olunan ünvan sahibinin imzasının surəti mərkəzi orqan vasitəsilə sorğu edən Tərəfə göndərilir.

Maddə 12

1. 1. Bir Tərəfin ədliyyə orqanı həmin Tərəfin qanunvericiliyinin müddəalarına uyğun olaraq digər Tərəfin səlahiyyətli ədliyyə orqanına yazılı vəsatət göndərmək yolu ilə mülki və ticarət işləri üzrə dəlillərin götürülməsini xahiş edə bilər.

2. 2. Bu Müqavilənin məqsədləri üçün dəlillərin götürülməsi aşağıdakıları əhatə edir:

a. izahatların götürülməsi;

b. sorğu edilən sənədlərin, sənəd nümunələrinin tərtib edilməsi, eyniləşdirilməsi və ya yoxlanılması.

3. Yazılı vəsatətdə aşağıdakılar göstərilir:

a. dəlili sorğu edən ədliyyə və ya digər səlahiyyətli orqan;

b. tələb olunan sübutlar ilə əlaqədar məhkəmə işinin mahiyyəti və ona

aid olan bütün zəruri məlumatlar;

c. məhkəmə prosesinin iştirakçısı olan tərəflərin adları və ünvanları;

d. əldə olunması tələb olunan dəlil;

e. dindirilməsi tələb olunan şəxslərin adları və ünvanları.

4. Əgər zərurət yaranarsa, yazılı vəsatət şahid və ya aidiyyəti olan digər şəxslərə verilməsi tələb olunan sualların siyahısı ilə və ya barəsində sual veriləcək məsələnin mahiyyətini göstərən izahatla və belə sübutlara və ya izahata aid olan sənədlərlə müşayiət olunur.

Maddə 13

Bu Müqavilənin müddəalarına uyğun olaraq sübutların götürülməsi məqsədilə həyata keçirilmiş məhkəmə hərəkətləri onları sorğu edən Tərəfin səlahiyyətli orqanı tərəfindən həyata keçirilmiş məhkəmə hərəkətləri kimi eyni hüquqi qüvvəyə malikdir.

Maddə 14

1. 1. Sorğu edilən Tərəfin səlahiyyətli orqanı yazılı vəsatətləri öz qanunvericiliyinin müddəalarına uyğun olaraq icra edir və öz qanunvericiliyi ilə müəyyən edilən üsul və prosedurları, o cümlədən müvafiq məcburetə üsullarını tətbiq etməklə tələb olunan sübutları əldə edir.

2. 2. Sorğu edilən Tərəf özünün qanunvericilik və təcrübəsinə zidd olmamaq şərtilə yazılı vəsatətdə aydın şəkildə göstərilən hər hansı bir xüsusi üsul və proseduru tətbiq edir.

3. 3. Yazılı vəsatətlər mümkün qədər qısa müddət ərzində icra edilir.

4. 4. Aidiyyəti tərəflərin və onların nümayəndələrinin iştirak edə bilmələri üçün sorğu edən Tərəf, arzu etdikdə, məhkəmə iclasının tarixi və yeri barədə məlumatlandırılır. Əgər sorğu edən Tərəf bu barədə xahiş edərsə, həmin məlumat sorğu edilən Tərəfin ərazisində məlum olan tərəflərə və ya onların nümayəndələrinə göndərilir.

5. 5. Əgər yazılı vəsatət icra olunubsa, onda icranı təsdiq edən zəruri sənədlər və hər hansı aidiyyəti sübutlar sorğu edən Tərəfə göndərilir.

6. 6. Yazılı vəsatətin tam və ya qismən icra olunmadığı hər bir halda bunun səbəbləri barədə sorğu edən Tərəfə dərhal məlumat verilir.

Maddə 15

1. Sorğu edilən Tərəf yazılı vəsatətin icrasından aşağıdakı səbəblərə görə imtina edə bilər:

- a. vəsatətin icrası məhkəmə hakimiyyətinin səlahiyyətinə aid olmadığıda;
- b. vəsatətin icrası onun suverenliyinə, təhlükəsizliyinə və ya ictimai asayişinə xələl gətirdikdə.

2. Əgər sorğu edilən Tərəf onun daxili qanunvericiliyinə əsasən işin mahiyyəti üzrə müstəsna yurisdiksiyanın olduğunu və ya onun milli qanunvericiliyində işə dair müvafiq hərəkətlər həyata keçirmək hüququnun olmadığını bəyan edərsə, onda bu səbəblərə görə icradan imtina edilə bilməz.

Maddə 16

1. Əgər sorğu edilən Tərəf yazılı vəsatətlərin icrasını və dəlillərin götürülməsini təmin etmişsə, bu, istənilən halda sorğu edən Tərəfin hər hansı ödəniş, xərc və ya məsrəfləri ödəməsinə səbəb olmur. Lakin sorğu edilən Tərəf aşağıdakıların ödənilməsinə tələb etmək hüququna malikdir:

- a. şahidlərə, ekspertlərə və ya tərcüməçilərə ödənilən hər hansı xərc və ödənişlər;
- b. sorğunu icra edərək xüsusi prosedurun istifadə edilməsi nəticəsində əmələ gələn hər hansı xərc və ödənişlər.

2. Əgər sorğunun icrası üçün fəvqəladə xarakterli xərclərin tələb olunduğu müəyyən edilərsə, Tərəflər sorğunun hansı şərtlər əsasında yerinə yetiril-məsi barədə məsləhətləşmələr aparır.

Maddə 17

1. 1. Hər bir Tərəf öz qanunvericiliyinə uyğun olaraq digər Tərəfin məhkəmələri tərəfindən mülki, ticarət və şəxsi işlər üzrə, o cümlədən cinayət işlərindən irəli gələn mülki tələblər üzrə çıxarılmış qərarları tanıyır və icra edir.

2. 2. Bu Müqavilədə istifadə olunan "qərar" termini, onun təyinatından asılı olmayaraq Tərəflərin səlahiyyətli məhkəməsi tərəfindən məhkəmə iclasında qəbul edilmiş hər hansı qərar mənasını daşıyır.

3. 3. Bu Müqavilə, xərclərlə bağlı məsələlər istisna olmaqla, məhkəmə tərəfindən çıxarılmış aralıq və ya müvəqqəti tədbirlərə şamil edilmir.

Maddə 18

Daşınmaz əmlakın yerləşdiyi yer üzrə Tərəfin məhkəmələri həmin əm-lakla bağlı hüquqların müəyyən edilməsi səlahiyyətinə malikdir.

Maddə 19

Daşınmaz əmlaka aid olan işlərdən başqa, Tərəflərin məhkəmələri aşağıdakı hallarda yurisdiksiyaya malikdir:

- a. əgər iddianın verildiyi anda cavabdeh həmin Tərəfin ərazisində yaşayırsa;
- b. və ya iddianın verildiyi anda həmin Tərəfin ərazisində cavabdehin sahibliyində sənaye və ya ticarət obyektinə və ya onun nümayəndəliyi varsa və ya o, orada gəlir qazanmaq üçün işləyirsə və iddia belə fəaliyyətə aiddirsə;
- c. və ya iddiaçı ilə cavabdeh arasında hər hansı formada mövcud olan sazişə əsasən məhkəmə mübahisəsinə səbəb olan əqd üzrə öhdəliklər həmin Tərəfin ərazisində icra edilməlidir;
- d. və ya əqddən irəli gəlməyən məsuliyyət olduğu təqdirdə qanunsuz hərəkət həmin Tərəfin ərazisində törədilmişsə;
- e. cavabdeh hər hansı formada məhkəmənin yurisdiksiyasını qəbul etmişsə;
- f. və ya müvəqqəti tədbirlər üzrə hər hansı iddianı qəbul etmişsə, o şərtlə ki, bu Müqavilənin müddəalarına uyğun olaraq həmin Tərəfin məhkəmələri əsas mübahisəyə baxmaq səlahiyyətinə malik olsunlar.

Maddə 20

Bu Müqavilənin müddəalarına əsasən, qərarı tanımağa və ya icra etməyə sorğu edilmiş Tərəfin məhkəməsi digər Tərəfin məhkəmələrinin yurisdiksiyasının əsaslarını nəzərdən keçirərkən, həmin qərarada əks olunan faktları və onun hansı yurisdiksiyada olmasını özü üçün məcburi hesab edir, o şərtlə ki, adıçəkilən qərar qiyabi şəkildə qəbul olunmasın.

Maddə 21

Qərar aşağıdakı hallarda tanınmır və ya icra edilmir:

- a. əgər yekun deyilsə;
- b. əgər icrası mümkün sayılmırsa;
- c. və ya səlahiyyətli məhkəmə tərəfindən çıxarılmamışsa;

d. və ya sorğu edilən Tərəfin qüvvədə olan hər hansı qanununu pozan tələbləri təsbit edirsə və ya onun konstitusion qaydaları, suverenliyi, təhlükəsizliyi və ya ictimai asayiş prinsipləri ilə ziddiyyət yaradırsa;

e. və ya sorğu edilən Tərəfdə fəaliyyət qabiliyyətsizliyindən əzab çəkən şəxslərin hüquqi təmsil olunmalarına dair qaydalarla ziddiyyət yaradırsa;

f. və ya qərar qiyabi şəkildə çıxarılsa və iştirak etməyən tərəf öz ölkəsində tətbiq edilən qaydalara uyğun olaraq vaxtında məhkəməyə çağırılmayıbsa;

g. və ya barəsində qərar çıxarılmış mübahisə eyni tərəflər arasında və eyni əsaslarla Tərəfin hər hansı məhkəməsində iddia olaraq baxılmaqdadır və bu iddia sonuncu Tərəfin məhkəməsi qarşısında həmin mübahisənin digər Tərəfin qərar çıxarmış məhkəməsində baxılmasından əvvəl qaldırılmış və qarşısında iddia qaldırılan məhkəmənin onu araşdırmaq və onun barəsində qərar çıxarmaq səlahiyyəti olsun və ya qərar eyni tərəflər arasında və eyni məsələyə dair üçüncü dövlətin məhkəməsi tərəfindən çıxarıldıqda və sorğu edilən Tərəfdə tanındıqda.

Maddə 22

Qərarın tanınması və ya icrası ilə bağlı prosedurlar sorğu edilən Tərəfin qanunvericiliyinə uyğun olaraq həyata keçirilir.

Maddə 23

1. 1. Sorğu edilən Tərəfdə qərarı tanımalı və ya icra etməli olan səlahiyyətli ədliyyə orqanı işin mahiyyətini nəzərdən keçirmədən qərarın bu Müqavilədə nəzərdə tutulan şərtlərə uyğunluğunu yoxlamaqla öz səlahiyyətini məhdudlaşdırır.

2. 2. Sorğu edilən Tərəfin səlahiyyətli ədliyyə orqanı, əgər onun qanunvericiliyi bunu tələb edirsə, qərarı icra edərkən bu barədə maraqlı şəxsin məlumatlandırılması məqsədilə öz ərazisində çıxarılan qərar üçün tətbiq olunan qaydada zəruri tədbirlər görür.

3. 3. İcra haqqında qərarlar qərarın tam və ya bir hissəsi üzrə qəbul oluna bilər, o şərtlə ki, qərarın bu hissəsinin icrası ayrılıqda mümkün olsun.

Maddə 24

Qərarın tanınması və ya icrası haqqında sorğuya aşağıdakılar əlavə olunur:

- a. qərarın rəsmi qaydada təsdiq olunmuş surəti;
- b. qərarın özündə bu barədə məlumat göstərilmədikdə, həmin qərarın yekun olduğunu və icraya yönəlmə bilməsini təsdiq edən rəsmi sənəd;
- c. qiyabi şəkildə qərar çıxarıldıqda, məhkəmə çağırışlarının təsdiqlənmiş surəti və ya cavabdehin məhkəməyə vaxtında çağırılmasını əks etdirən hər hansı digər sənəd;
- d. fəaliyyət qabiliyyətsizliyi olan tərəfin müvafiq qaydada təmsil olunmasını təsdiq edən sənəd.

Maddə 25

1. 1. Tərəflər arasında əldə edilmiş və Tərəflərdən birinin səlahiyyətli məhkəməsi tərəfindən onun milli qanunvericiliyinə əsasən təsdiq edilmiş barışıq sazişi onun sorğu edilən Tərəfin qüvvədə olan qanunlarına, konstitusion qaydalarına, suverenliyinə, təhlükəsizliyinə və ya ictimai asayişinə uyğunluğunun yoxlanılmasından sonra digər Tərəfin ərazisində tanınır və icra olunur.

2. 2. Barışıq sazişinin tanınmasını və ya icrasını xahiş edən Tərəf barışıq sazişinin hansı dərəcədə təmin olunduğunu əks etdirən məhkəmə tərəfindən verilmiş sənədin rəsmiləşdirilmiş surətini və müvafiq şəhadətnaməni təqdim etməlidir.

Maddə 26

Məhkəmə qərarlarının və barışıq sazişlərinin tanınması və icrası haqqında ərizələr işdə iştirak edən Tərəfdən sorğu edilən Tərəfin səlahiyyətli məhkəməsinə birbaşa təqdim edilə bilər.

Maddə 27

Tanınmış və ya icraya yönəldilmiş məhkəmə qərarları sorğu edilən Tərəfin ərazisində onun məhkəmələri tərəfindən çıxarılan qərarlar kimi eyni qüvvəyə malikdir.

Maddə 28

Bu Müqavilə Tərəflərin iştirakçı olduqları digər müqavilə və sazişlərlə üzərilərinə düşən hüquq və öhdəliklərinə toxunmur.

Maddə 29

Tərəflərin mərkəzi orqanları öz aralarında razılığa gələ bilmədiyi təqdirdə bu Müqavilənin təfsirindən və icrasından irəli gələn hər hansı mübahisələr məsləhətləşmələr yolu ilə diplomatik kanallar vasitəsilə həll edilir.

Maddə 30

1. 1. Bu Müqavilə ratifikasiya edilir və ratifikasiya haqqında sənədlər mübadilə edilir. Bu Müqavilə ratifikasiya haqqında sənədlərin mübadiləsi tarixindən otuz gün sonra qüvvəyə minir.

2. 2. Hər bir Tərəf bildiriş yolu ilə yazılı şəkildə diplomatik kanallar vasitəsilə istənilən vaxt bu Müqaviləni ləğv edə bilər. Müqavilə belə bildirişin verildiyi tarixdən altı ay sonra ləğv edilir. Lakin artıq başlanılmış işlərin bu Müqavilə ilə tənzimlənməsi onların bitməsinə qədər davam etdirilir.

Bunun təsdiqi olaraq aşağıda imza edənlər, onların hökumətləri tərəfindən lazımi qaydada səlahiyyətləndirilərək bu Müqaviləni imzaladılar.

Abu-Dabi şəhərində 20 noyabr 2006-cı il tarixində ərəb, Azərbaycan və ingilis dillərində olan nüsxələrdə imzalanmışdır, bütün mətnlər eyni qüvvəyə malikdir. Bu Müqavilənin təfsiri ilə bağlı fikir ayrılığı yarandıqda ingilis dilində olan mətnə üstünlük veriləcəkdir.

**Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri
adından**

(imza)

**Azərbaycan Respublikası
adından**

(imza)